

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer M. van Ooijen
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum	31 mei 2023	Uw kenmerk	
E-mail	advies@rsj.nl	Ons kenmerk	4598194
Onderwerp	Advies wijziging Besluit Jeugdwet in verband met de Wet rechtspositie gesloten jeugdhulp		

Geachte heer Van Ooijen,

Op 11 april 2023 ontving de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) uw verzoek om advies over de wijziging van het Besluit Jeugdwet in verband met de Wet rechtspositie gesloten jeugdhulp (hierna: het conceptbesluit Jw).

Het wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp (versie 14 februari 2023, hierna: het wetsvoorstel)¹ heeft als doel het verbeteren van de rechtspositie van jeugdigen die in een accommodatie voor gesloten jeugdhulp verblijven. Met dit wetsvoorstel worden in de Jeugdwet meer en strengere voorwaarden gesteld aan het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Doel hiervan is het terugdringen van de toepassing van deze maatregelen.² Het conceptbesluit Jw stelt nadere regels over fysieke en sociale veiligheid in gesloten accommodaties, de wijze waarop en de voorwaarden waaronder vrijheidsbeperkende maatregelen kunnen worden toegepast in gesloten accommodaties en over het klachtrecht bij vrijheidsbeperkende maatregelen.

In dit advies start de RSJ met enkele algemene opmerkingen en geeft vervolgens een reactie op de voorgestelde wijzigingen. Het advies wordt afgesloten met een conclusie en de aanbevelingen van de RSJ.

---

¹ Kamerstukken I, 2022/23, 35 942, A.

² Kamerstukken II, 2021/22, 35 942, nr. 3, Memorie van Toelichting, p. 2.

1. Opmerkingen vooraf

Relevante afgeronde en nog lopende adviezen RSJ

In 2020 heeft de RSJ geadviseerd over het wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdinstanties³. De RSJ heeft in dit advies geoordeeld dat de inzet van ingrijpende vrijheidsbeperkende maatregelen met meer waarborgen omkleed moet zijn.⁴ In 2021 heeft de RSJ vervolgens geadviseerd over het wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp (versie 15 januari 2021).⁵ Ook in dit advies heeft de RSJ uitgebreid aandacht besteed aan de waarborgen waarmee de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen (waaronder insluiting) omkleed moeten zijn.

Momenteel bereidt de RSJ op uw verzoek een advies voor over de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen in open residentiële instellingen voor jeugdigen. In dat advies zal de RSJ een meer fundamentele visie formuleren over hoe in de toekomst met vrijheidsbeperkende maatregelen omgegaan moet worden, mede in het licht van het streven naar zo min mogelijk gesloten plaatsingen in 2030.⁶ Het voorliggende advies zal daarom alleen gericht zijn op de voorgestelde wijzigingen in het Besluit Jw.

Duur van de insluiting van jeugdigen

Hoewel de totale duur van de insluiting niet in het voorliggende conceptbesluit Jw maar in het wetsvoorstel wordt geregeld, ziet de RSJ aanleiding om in dit advies dieper op dit punt in te gaan. In het advies van de RSJ over het wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp (2021) constateerde de RSJ dat niet duidelijk was hoe vaak insluiting op grond van het (destijds voorliggende) wetsvoorstel kon worden verlengd. In het huidige wetsvoorstel wordt dit wel duidelijk: insluiting kan ten hoogste gedurende één dag worden toegepast, met de mogelijkheid tot verlenging met nog één dag als de nood situatie nog niet is afgewend en de gekwalificeerde gedragswetenschapper oordeelt dat de verlenging noodzakelijk en geschikt is om de nood situatie af te wenden (art. 6.3.2.2 lid 3 wetsvoorstel). In totaal kan een jeugdige twee dagen (48 uur) worden ingesloten. Aangezien de RSJ niet eerder over de duur van de insluiting heeft kunnen adviseren omdat deze nog niet was opgenomen in het wetsvoorstel, wil de RSJ daar in dit advies nader op in gaan. De RSJ heeft met betrekking tot eerdere versies van het wetsvoorstel geadviseerd om te kiezen voor een algeheel verbod op insluiting van jeugdigen in een daartoe bestemde ruimte, ook in het geval van nood situaties.⁷ Nu 'insluiting in een afzonderlijke en veilige verblijfsruimte' in nood situaties toch een mogelijkheid blijft,⁸ vindt de RSJ het van belang dat de duur hiervan zo kort mogelijk is.⁹

³ RSJ, *Advies Wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdinstanties*, Den Haag: RSJ 2020.

⁴ RSJ 2020.

⁵ RSJ, *Advies wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp*, Den Haag: RSJ 2021.

⁶ Zie Nota van Toelichting bij het conceptbesluit Jw, p.1 en Kamerstukken II, 2021/22, 31 839, nr. 871 (brief 8 juli 2022).

⁷ RSJ 2020; RSJ 2021.

⁸ Zie artikel 6.3.2.2 lid 1 sub f en lid 2 wetsvoorstel. Nb insluiting in de eigen kamer is op grond van het wetsvoorstel niet langer mogelijk.

⁹ Dit sluit aan bij general comment nr. 24 van het VN-Kinderrechtencomité waarin wordt gesteld dat eenzame opsluiting van kinderen in principe niet mag plaatsvinden. In geval dit wel gebeurt, dient de scheiding van het kind van anderen zo kort mogelijk te duren. VN-Kinderrechtencomité,

Uit verschillende studies blijkt dat gedwongen afzonderen niet bijdraagt aan de behandeling maar juist negatieve effecten heeft, waaronder angst en posttraumatische stress op de lange termijn. Ook heeft gedwongen afzonderen een negatief effect op de veiligheid van zowel jongeren als personeel; het tegenovergestelde van wat wordt beoogd met de insluiting.¹⁰ De RSJ adviseert daarom alsnog de duur van de insluiting in het wetsvoorstel te verkorten, met in achtneming van de European Prison Rules waarin is bepaald dat jeugdigen nooit langer dan 22 uur geïsoleerd mogen worden geplaatst.¹¹

Duidelijke kaders noodzakelijk

Vrijheidsbeperkende maatregelen maken een inbreuk op de grondrechten van de jeugdige. De inzet van deze maatregelen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen ("nee, tenzij"). Gezien het ingrijpende karakter, vindt de RSJ het van belang dat de randvoorwaarden en waarborgen bij het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen duidelijk en concreet zijn. Om deze reden doet de RSJ in dit advies verschillende aanbevelingen die zien op het nader specificeren en uitwerken van de eisen die het conceptbesluit Jw stelt aan het toepassen van de betreffende maatregelen.

In oktober 2022 hebben JeugdzorgPlus organisaties de "Veldnormen Terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen" (hierna: veldnormen) vastgesteld.¹² De instellingen voor gesloten jeugdhulp werken aan de hand van deze veldnormen toe naar minder dwang voor jongeren die gesloten geplaatst worden. Hierbij leggen de aanbieders van gesloten jeugdhulp zichzelf op bepaalde punten strengere eisen op bij het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen dan de wetgever doet in het conceptbesluit Jw. In dit advies zal de RSJ voor wat betreft een aantal van deze eisen adviseren deze ook in regelgeving vast te leggen.

2. Reactie op de voorgestelde wijzigingen

In dit onderdeel reageert de RSJ op de voorgestelde wijzigingen. Eerst zal worden ingegaan op de nadere voorwaarden bij toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen (2.1). Vervolgens komen het klachtrecht (2.2) en tot slot de veiligheid binnen de gesloten jeugdhulp (2.3) aan bod.

2.1 Nadere voorwaarden bij toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitoefenen van (camera)toezicht (art. 6.2.1 conceptbesluit Jw)

In artikel 6.2.1 van het conceptbesluit Jw zijn enkele nadere voorwaarden voor het toepassen van cameratoezicht opgenomen. De RSJ heeft hierover de volgende opmerkingen:

General comment No. 24 on children's rights in the child justice system, 18 september 2019, para. 95(h).

¹⁰ Academische Werkplaats Risicojeugd, in opdracht van Jeugdzorg Nederland, *Eindrapport "Ik laat je niet alleen. Een gezamenlijk onderzoeksproject naar het verminderen van gedwongen afzonderen in JeugdzorgPlus"*, 2019, p. 11 en bijlage 1. Bijlage 1 betreft een literatuurverkenning: wat is er in de wetenschappelijke literatuur bekend over het doel en het effect van gedwongen afzonderen?

¹¹ Solitary confinement, that is the confinement of a prisoner for more than 22 hours a day without meaningful human contact, shall never be imposed on children. Zie: Raad van Europa, Recommendation Rec(2006)2-rv on the European Prison rules, 1 juli 2020, rule 60.6a.

¹² Veldnormen Terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, Jeugdzorg Nederland, oktober 2022.

- Het tweede lid van dit artikel gaat over het informeren van de jeugdige over cameratoezicht. Uit de Nota van Toelichting blijkt dat met betrekking tot de regels voor cameratoezicht een *data protection impact assessment* (DPIA) is uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat het risico bestaat dat de informatie over de inzet van cameratoezicht mogelijk niet daadwerkelijk doordringt tot een jeugdige vanwege de heftige omstandigheden tijdens de noodsituatie. Het gevolg daarvan kan zijn dat de jeugdige in deze situatie onvoldoende gebruik kan maken van diens rechten op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit risico kan in de uitvoering worden ondervangen door het informeren over het cameratoezicht niet tot één enkel moment te beperken, maar de jeugdige (opnieuw) te informeren zodra diens toestand verbetert.¹³ De RSJ beveelt daarom aan om in lid 2 expliciet op te nemen dat de jeugdige op meer dan één moment wordt geïnformeerd over zijn of haar rechten die voortvloeien uit het wetsvoorstel en het conceptbesluit Jw. In ieder geval dient dit te gebeuren op het moment dat de toestand van de jeugdige verbetert.
- In het derde lid is bepaald dat cameratoezicht in de kamer van de jeugdige, in een afzonderlijke en veilige ruimte waarin een jeugdige op eigen verzoek tijdelijk verblijft, of tijdens een insluiting, in principe niet is toegestaan, tenzij de jeugdhulpverantwoordelijke een gegronde zorg heeft dat de jeugdige een gevaar voor zichzelf vormt tijdens het verblijf in die ruimte. Nu een gekwalificeerde gedragswetenschapper beslist of insluiting noodzakelijk en geschikt is om een noodsituatie af te wenden (art. 6.2.4 lid 1 conceptbesluit Jw), vindt de RSJ het in de rede liggen om de gekwalificeerde gedragswetenschapper ook over het toestaan van cameratoezicht te laten beslissen. De RSJ beveelt daarom aan om in artikel 6.2.1 lid 3 'jeugdhulpverantwoordelijke' te vervangen door 'gekwalificeerde gedragswetenschapper'.
- Als het cameratoezicht in het geval van een noodsituatie na twaalf uur wordt verlengd, meent de RSJ dat – conform de regeling met betrekking tot de JJI's¹⁴ en in aansluiting op de veldnormen¹⁵ – de klachtencommissie, ouder(s) of voogd en de gecertificeerde instelling (GI) hierover door de jeugdhulpaanbieder geïnformeerd moeten worden. De RSJ beveelt aan om deze voorwaarde bij verlenging van het cameratoezicht op te nemen in het conceptbesluit Jw.

Vastpakken en vasthouden (art. 6.2.3 conceptbesluit Jw)

Artikel 6.2.3 van het conceptbesluit Jw bepaalt dat vastpakken en vasthouden uitsluitend mag worden toegepast als sprake is van acute onveiligheid als gevolg van het gedrag van een jeugdige. De RSJ merkt hierover het volgende op:

- In het wetsvoorstel wordt niet de term acute onveiligheid, maar de term noodsituatie gebruikt (zie o.a. art. 6.3.1.2 lid 3). De RSJ vraagt zich af: is acute onveiligheid hetzelfde als een noodsituatie? Zo ja, dan adviseert de RSJ om voor

¹³ Nota van Toelichting bij het conceptbesluit Jw, p.2.

¹⁴ Artikel 26 lid 4 Regeling straf- en afzonderingscel justitiële jeuginrichtingen.

¹⁵ In de veldnormen is over de maatregel van cameratoezicht opgenomen: "Ouders of gezaghebbers worden over de inzet van deze maatregel onmiddellijk geïnformeerd". Veldnormen 2022, p.10.

één term te kiezen om verwarring te voorkomen. Zo nee, dan verdient het aanbeveling het verschil te expliciteren.

Insluiting en verblijfsruimte bij insluiting (artt. 6.2.4 t/m 6.2.6 conceptbesluit Jw)

Uit het wetsvoorstel (art. 6.3.2.2 lid 2) volgt dat het insluiten van jeugdigen (ouder dan twaalf jaar) uitsluitend is toegestaan wanneer er sprake is van een noodsituatie. Dit betekent – terecht – dat insluiten niet langer als onderdeel van het behandelplan mag worden toegepast.

In artikel 6.2.4 van het conceptbesluit is een aantal waarborgen opgenomen die gelden bij insluiting. De RSJ heeft hierover de volgende opmerkingen:

- Het eerste lid van artikel 6.2.4 bepaalt dat een gekwalificeerde gedragswetenschapper de jeugdige binnen vier uur moet bezoeken om te beoordelen of de insluiting noodzakelijk en geschikt is om de noodsituatie af te wenden. Als de noodsituatie binnen vier uur is afgewend, is het wenselijk dat de insluiting van de jeugdige eerder wordt beëindigd, ook al heeft de gedragswetenschapper de jeugdige nog niet bezocht. Het is in dat geval alsnog noodzakelijk dat de gedragswetenschapper beoordeelt of de insluiting noodzakelijk en geschikt was. De RSJ beveelt aan om deze twee punten te verduidelijken in het conceptbesluit Jw.
- Op grond van het eerdere wetsvoorstel¹⁶ kon insluiting maximaal twee uur duren en was na twee uur instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper nodig voor de voortzetting van de insluiting. In het conceptbesluit Jw is nu gekozen voor een termijn van vier uur. Uit de Nota van Toelichting wordt niet duidelijk waarom deze termijn is verruimd. Gezien het ingrijpende karakter van insluiting, beveelt de RSJ aan om vast te houden aan de termijn van maximaal twee uur.
- In het derde lid van artikel 6.2.4 staat dat de gekwalificeerde gedragswetenschapper en de jeugdhulpverantwoordelijke zich regelmatig op de hoogte stellen van de toestand van de jeugdige gedurende een insluiting. De RSJ beveelt aan om ook in het conceptbesluit Jw op te nemen hoe vaak dit dient te gebeuren.

Artikel 6.2.5 van het conceptbesluit Jw ziet op de nadere regels voor de afgezonderde veilige ruimte waarin een jeugdige op eigen verzoek kan verblijven¹⁷ alsmede op de ruimte die kan worden gebruikt voor insluiting.

- In artikel 6.2.5 lid 1 is bepaald dat de verblijfsruimte is voorzien van een goede daglichttoetreding en verlichting. Uit lid 2 blijkt dat ook ventilatie- en temperatuurregulatie aanwezig moeten zijn. De RSJ adviseert voor de volledigheid om ventilatie- en temperatuurregulatie ook op te nemen in lid 1 als eisen waaraan de verblijfsruimte moet voldoen.

¹⁶ Wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp, versie 15 januari 2021.

¹⁷ Artikel 6.2.6 lid 2 wetsvoorstel: Een jeugdige kan op eigen verzoek tijdelijk in een afzonderlijke en veilige ruimte, anders dan de eigen kamer, verblijven.

- Eveneens adviseert de RSJ om in lid 1 op te nemen dat ook tijdsaanduiding (fysieke klok of via media) en een aanduiding ten behoeve van het bepalen van de gebedsrichting vereist zijn in de verblijfsruimte.
- Uit de Nota van Toelichting blijkt dat het de bedoeling is de afgezonderde veilige ruimte meer kindvriendelijk te maken, maar dat is niet nader uitgewerkt (in de Nota van Toelichting wordt gesproken over 'vriendelijke en rustige omgeving' en 'voorwerpen ter ontspanning').¹⁸ De aanwezige media (lid 2) en voorwerpen ter ontspanning zijn niet nader gespecificeerd. Nu in het conceptbesluit Jw niet nader wordt gespecificeerd hoe de afgezonderde veilige ruimte een vriendelijke en rustige omgeving moet bieden, is het onvoldoende duidelijk hoe deze ruimte zich onderscheidt van de reeds bestaande isoleercellen. Het verdient aanbeveling om nader te specificeren hoe de ruimte meer kindvriendelijk gemaakt kan worden, met inachtneming van wat mogelijk is binnen de kaders van een noodsituatie waarin de jeugdige zich op dat moment bevindt. De RSJ beveelt tevens aan dat jeugdhulpaanbieders jeugdigen zelf betrekken bij de beslissingen rondom het inrichten van deze ruimte, bijvoorbeeld door het betrekken van een jongeren- of cliëntenraad.

In artikel 6.2.6 van het conceptbesluit Jw is opgenomen op welke wijze een jeugdige contact kan houden met de jeugdhulpverleners tijdens het verblijf in een afgezonderde ruimte.

- Lid 1 bepaalt dat de jeugdige die is ingesloten op elk moment contact kan hebben met een jeugdhulpverlener. In de Nota van Toelichting staat vermeld dat er een verplichting aan de kant van de jeugdhulpaanbieder en jeugdhulpverleners bestaat om ervoor te zorgen dat de jeugdige daadwerkelijk de mogelijkheid heeft op elk moment contact te hebben. De RSJ vraagt zich af hoe dit in de praktijk wordt gegarandeerd en vindt het van belang dat dit nader gespecificeerd wordt. In de eerdergenoemde veldnormen hebben instellingen voor gesloten jeugdhulp de norm opgenomen dat er altijd iemand zichtbaar beschikbaar moet zijn, als een jeugdige afgezonderd is.¹⁹ De RSJ adviseert dit uitgangspunt in regelgeving vast te leggen.
- De RSJ adviseert voorts in artikel 6.2.6 van het conceptbesluit Jw op te nemen dat de jeugdige die is ingesloten contact kan hebben met geprivilegieerde contacten (zie art. 6.3.2.4 lid 3 wetsvoorstel), waaronder de rechtsbijstandverlener en de vertrouwenspersoon.

Het beperken van contacten met buiten (art. 6.2.7 conceptbesluit Jw)

Artikel 6.2.7 bepaalt op welke manier brief- en telefoonverkeer of het gebruik van andere communicatiemiddelen kan worden beperkt. Dit kan op twee manieren: 1) het verbod om gedurende een bepaalde periode contact op te nemen met bepaalde in het hulpverleningsplan genoemde personen en 2) het verbod om gebruik te maken van bepaalde communicatiemiddelen op bepaalde tijdstippen of gedurende een in het

¹⁸ Nota van Toelichting bij het conceptbesluit Jw, p. 3.

¹⁹ Veldnormen 2022, p. 9.

hulpverleningsplan opgenomen periode. De RSJ heeft de volgende opmerkingen bij dit artikel:

- De RSJ mist in dit artikel de 'geprivilegieerde contacten' zoals genoemd in artikel 6.3.2.4 lid 3 wetsvoorstel. De verzending of uitreiking van brieven of berichten aan de in dit artikel opgesomde contacten, waaronder de rechtsbijstandverlener, kan de jeugdige niet geweigerd worden. Ook ouders, gezinsleden, voogd en vrienden vallen hieronder, tenzij er sprake is van zwaarwegende belangen van de jeugdigen die zich verzetten tegen dit contact (6.3.2.4 lid 3 sub m wetsvoorstel).
- Verder lijkt het toezicht op telefoongesprekken zoals neergelegd in artikel 6.2.7 lid 4 van het conceptbesluit Jw zich moeilijk te verhouden tot artikel 6.3.2.4 lid 4 van het wetsvoorstel. Het laatstgenoemde artikel bepaalt dat bij telefonisch contact met de in het derde lid genoemde personen alleen de identiteit van de persoon mag worden vastgesteld. De RSJ beveelt aan de grenzen die het wetsvoorstel in artikelen 6.3.2.4 lid 3 en 6.3.2.4 lid 4 stelt aan het inperken van contact met personen buiten de gesloten instelling ook expliciet op te nemen in artikel 6.2.7 van het conceptbesluit Jw.
- In artikel 6.2.7 lid 3 is bepaald dat de jeugdige gedurende ten minste één uur per dag gebruik kan maken van zijn mobiele telefoon of een ander communicatiemiddel. Hoewel het enerzijds positief is dat in het conceptbesluit Jw een ondergrens wordt vastgelegd voor het gebruik van de mobiele telefoon, bestaat hiermee anderzijds het risico dat dit de standaard wordt voor alle jeugdigen (een groepsmaatregel). De RSJ is van mening dat het gebruik van de mobiele telefoon en het eventueel beperken daarvan individueel moeten worden bepaald en gemotiveerd opgenomen dient te worden in het hulpverleningsplan.
- Tot slot adviseert de RSJ om in lid 4 het woord 'beluisteren' te vervangen door 'meeluisteren'. 'Beluisteren' impliceert dat gesprekken ook kunnen worden opgenomen en teruggeluisterd terwijl dit niet zo wordt bedoeld, zoals ook blijkt uit de Nota van Toelichting.

Onderzoek aan lichaam, kleding of urine van de jeugdige (artt. 6.2.8-6.2.11 conceptbesluit Jw)

Artikel 6.2.8 van het conceptbesluit Jw bepaalt dat het onderzoek aan het lichaam, de kleding of de urine wordt uitgevoerd door de jeugdhulpverantwoordelijke samen met een jeugdhulpverlener of door twee jeugdhulpverleners. De RSJ merkt hierover het volgende op:

- In tegenstelling tot het bepaalde in artikel 6.2.3 lid 4 van het conceptbesluit Jw dat personen opgeleid moeten zijn om het vastpakken en vasthouden van een jeugdigen op een proportionele en verantwoorde wijze toe te passen, is dit vereiste met betrekking tot dit artikel niet vastgelegd. Gezien het feit dat onderzoek aan lichaam en kleding een inbreuk op de lichamelijke integriteit²⁰ van een jeugdige vormt, strekt het tot aanbeveling om deze handelingen alleen te laten verrichten door opgeleide medewerkers. Dit sluit aan bij de veldnormen,

---

²⁰ Art. 11 Grondwet.

waarin is opgenomen dat alle medewerkers training volgen ten aanzien van de inzet van specifieke vrijheidsbeperkende maatregelen.²¹

Artikel 6.2.11 van het conceptbesluit Jw bepaalt dat de jeugdige zo spoedig mogelijk nadat de uitslag van het onderzoek van de urine bekend is, hierover wordt ingelicht. De RSJ heeft hierbij de volgende opmerkingen:

- De RSJ is van mening dat de term 'zo spoedig mogelijk' nader gespecificeerd dient te worden, om te zorgen voor duidelijkheid en rechtsgelijkheid voor jeugdigen.
- In lid 2 wordt bepaald dat de jeugdige binnen 24 uur na kennisneming van de uitslag kan verzoeken tot herhaling van het onderzoek. Om de jeugdige de gelegenheid te geven om te kunnen overleggen met een vertrouwenspersoon of rechtshulpverlener is het wenselijk dat deze termijn verlengd wordt, naar bijvoorbeeld 48 uur.
- Het valt de RSJ op dat niet is voorzien in een bevestigingsonderzoek in het conceptbesluit Jw. Op basis van artikel 9 Regeling urineonderzoek jeugdigen hebben jeugdigen onder de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) recht op een bevestigingsonderzoek.²² De RSJ beveelt aan om ook in het conceptbesluit Jw het recht op een bevestigingsonderzoek op te nemen en daarbij 48 uur de tijd te geven voor het indienen van een dergelijk verzoek.

Ontbrekende toelichtingen

In artikel 6.3.1.2 lid 7 van het wetsvoorstel staat vermeld dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld worden met betrekking tot de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Het valt de RSJ op dat, voor zover bij de RSJ bekend, niet voor alle in dit artikel genoemde vrijheidsbeperkende maatregelen nadere regels worden gesteld in het conceptbesluit Jw of in andere bestaande regelgeving. Dit betreft bijvoorbeeld de beperking van deelname aan gemeenschappelijke activiteiten (art. 6.3.2.2 lid 1c), tijdelijke overplaatsing (art. 6.3.2.2 lid 1d) en de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen door de vervoerder (art. 6.3.2.6). Daarnaast vindt de RSJ het opmerkelijk dat met betrekking tot het verplichten van jeugdigen tot het ondergaan van geneeskundige behandelingen, waaronder het toedienen van medicijnen (art. 6.3.2.3), geen nadere regels of voorwaarden zijn gesteld in het conceptbesluit Jw of andere regelgeving. Gezien het ingrijpende karakter van bovengenoemde maatregelen, adviseert de RSJ om, waar dit nog niet het geval is, alsnog nadere regels en waarborgen hieromtrent uit te werken in het conceptbesluit Jw of andere regelgeving en aan de RSJ voor te leggen ter advisering.

²¹ Veldnormen 2022, p.9.

²² Dit houdt in dat een urineonderzoek dat volgens een andere gevalideerde methode als gebruikt bij het aanvankelijke onderzoek en het herhalingsonderzoek wordt uitgevoerd op het monster dat het uitgangsmateriaal vormde voor het aanvankelijke onderzoek dan wel het herhalingsonderzoek (art. 1 Regeling urineonderzoek jeugdigen).

2.2 Klachtrecht bij vrijheidsbeperkende maatregelen (art. 6.3.1 conceptbesluit Jw)

Artikel 6.5.1 lid 2 Jw bepaalt dat nadere regels gesteld worden met betrekking tot het klachtrecht bij vrijheidsbeperkende maatregelen. De RSJ heeft hierbij de volgende opmerkingen:

- In artikel 6.3.1 van het conceptbesluit Jw wordt voorzien in de mogelijkheid tot bemiddeling. De klager kan hiertoe zelf verzoeken of de klachtencommissie kan dit ambtshalve voorstellen. Zoals is aangegeven in de Nota van Toelichting zijn geen nadere regels opgenomen voor de werkwijze bij bemiddeling. Het is de RSJ onduidelijk waarom hiervoor is gekozen. Gezien werkwijzen in de praktijk zeer uiteen kunnen lopen is enige uniformering op dit punt wenselijk.
- Het is van belang dat een termijn wordt opgenomen in het conceptbesluit Jw waarbinnen de bemiddeling moet zijn afgerond. In de Bjj is bijvoorbeeld vastgelegd dat de maandcommissaris er naar moet streven om binnen zes weken een oplossing te bereiken (art. 64 lid 3 Bjj).
- Op basis van het wetsvoorstel kan de klager zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of een andere persoon (art. 6.5.3 wetsvoorstel). De RSJ heeft eerder opgemerkt dat de vertrouwenspersoon een duidelijke positie heeft gekregen in het wetsvoorstel.²³ De RSJ heeft daarnaast opgemerkt dat het van belang is dat de jeugdige ook toegang heeft tot een rechtsbijstandverlener in de uitoefening van het klachtrecht. Zowel in het wetsvoorstel als in het conceptbesluit Jw is hier niet expliciet in voorzien. Het is onduidelijk of onder 'andere persoon' ook een rechtsbijstandverlener mag worden verstaan (art. 6.5.3 lid 1 wetsvoorstel). De RSJ adviseert om toegang tot een rechtsbijstandverlener op te nemen in het conceptbesluit Jw, conform eerder advies.²⁴
- In artikel 6.3.1.4 lid 3 wetsvoorstel is bepaald dat in het geval van het toepassen van een vrijheidsbeperkende maatregel de jeugdige op de kortst mogelijke termijn schriftelijk in kennis wordt gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door een vertrouwenspersoon. In het voorliggende conceptbesluit Jw worden hierover geen nadere regels gesteld. De RSJ is van mening dat het enkel schriftelijk informeren van de jeugdige (bijvoorbeeld met een folder of de huisregels) niet voldoende is, omdat de jeugdige daar de inhoud op dat moment onvoldoende van zou kunnen begrijpen. Dit blijkt tevens uit de DPIA die is uitgevoerd met betrekking tot cameratoezicht, waaruit blijkt dat informatie over de inzet van cameratoezicht mogelijk niet daadwerkelijk doordringt tot een jeugdige vanwege de nood situatie waarin de jeugdige zich op dat moment bevindt en daarom op meerdere momenten gegeven moet worden.²⁵ Hetzelfde kan zich voordoen bij de inzet van andere vrijheidsbeperkende maatregelen. Daarnaast is een mondelinge toelichting van belang, omdat dat ervoor zorgt dat de jeugdige in gesprek kan gaan met de jeugdhulpverlener over de maatregel die ingezet wordt. Het verdient daarom aanbeveling dat de jeugdhulpverantwoordelijke de jeugdige ook mondeling informeert over het klachtrecht.

²³ RSJ 2021. Zie voor eenzelfde aanbeveling: RSJ 2020, p. 22.

²⁴ RSJ 2021; RSJ 2020.

²⁵ Nota van Toelichting bij het conceptbesluit, p. 2.

2.3 Veiligheid binnen de gesloten jeugdhulp (art. 6.1.2 conceptbesluit Jw)

In artikel 6.1.2 van het conceptbesluit Jw worden nadere regels gegeven wat betreft de veiligheid binnen de gesloten jeugdhulp. De RSJ heeft hierbij de volgende opmerkingen:

- In lid 1 van dit artikel is bepaald dat de veilige en beschermde omgeving voldoende privacy moet bieden aan jeugdigen. De RSJ adviseert om nader te specificeren wat 'voldoende privacy' voor jeugdigen precies inhoudt.
- Daarnaast wordt in de Nota van Toelichting uitgebreider ingegaan op de invulling van het veiligheidsbeleid, dat moet zorgen voor een veilig klimaat voor jeugdigen en medewerkers. Het is van belang dat daarbij ook uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan een veilig klimaat tussen medewerkers in de gesloten accommodatie, omdat zij gezamenlijk een veilig klimaat voor jeugdigen moeten waarborgen. Activiteiten zoals deskundigheidsbevordering en intervisie kunnen bijdragen aan een veilig werkklimaat voor medewerkers.

3. Conclusie en aanbevelingen

De RSJ vindt het positief dat met de wijziging van het Besluit Jw nadere waarborgen voor het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen bij jeugdigen in de gesloten jeugdhulp worden vastgelegd en dat hiermee hun rechtspositie wordt versterkt. Op een aantal punten, met name ten aanzien van insluiting, vindt de RSJ dat striktere waarborgen noodzakelijk zijn. Daarnaast is de RSJ van mening dat het conceptbesluit Jw op een aantal punten verduidelijking behoeft. Tot slot mist de RSJ voor een aantal vrijheidsbeperkende maatregelen een nadere uitwerking in het conceptbesluit Jw of andere regelgeving.

Hieronder vindt u een overzicht van de aanbevelingen die uit dit advies volgen.

Vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitoefenen van (camera)toezicht (art. 6.2.1 conceptbesluit Jw)

1. Neem in artikel 6.2.1 lid 2 van het conceptbesluit Jw expliciet op dat de jeugdige op meer dan één moment wordt geïnformeerd over zijn of haar rechten en in ieder geval op het moment dat de toestand van de jeugdige verbetert.
2. Vervang in artikel 6.2.1 lid 3 van het conceptbesluit Jw 'jeugdhulpverantwoordelijke' door 'gekwalificeerde gedragswetenschapper'.
3. Als de maatregel na 12 uur wordt verlengd, moeten de klachtencommissie, ouder(s) of voogd en de GI hierover geïnformeerd worden.

Vastpakken en vasthouden (art. 6.2.3 conceptbesluit Jw)

4. Kies voor wat betreft het gebruik van de termen 'acute onveiligheid' en 'noodsituatie' voor één term. Of maak duidelijk wat het verschil is tussen beiden termen.

Insluiting en verblijfsruimte bij insluiting (artt. 6.2.4 t/m 6.2.6 conceptbesluit Jw)

5. Verkort de duur van de insluiting in het wetsvoorstel tot maximaal 22 uur, conform de European Prison Rules.
6. Verduidelijk in het conceptbesluit Jw dat de insluiting van de jeugdige eerder kan worden beëindigd, wanneer de noodsituatie binnen vier uur is afgewend, ook al heeft de gedragswetenschapper de jeugdige nog niet bezocht.
7. Verduidelijk in het conceptbesluit Jw dat het in dat geval alsnog noodzakelijk is dat de gedragswetenschapper beoordeelt of de insluiting noodzakelijk en geschikt was.
8. De termijn waarbinnen de gekwalificeerde gedragswetenschapper de ingesloten jeugdige moet bezoeken dient verkort te worden van vier naar maximaal twee uur.
9. Neem in het conceptbesluit Jw op hoe vaak de gekwalificeerde gedragswetenschapper en de jeugdhulpverantwoordelijke zich op de hoogte moeten stellen van de toestand van de jeugdige gedurende een insluiting.
10. Neem ventilatie- en temperatuurregulatie ook op in artikel 6.2.5 lid 1 van het conceptbesluit Jw.
11. Neem in het conceptbesluit Jw op dat tijdsaanduiding (fysieke klok of via media) en een aanduiding ten behoeve van het bepalen van de gebedsrichting aanwezig zijn in de verblijfsruimte bij insluiting.
12. Specificeer nader hoe de afgezonderde veilige ruimte meer kindvriendelijk gemaakt kan worden.
13. Betrek jeugdigen zelf bij de beslissingen rondom het inrichten van de afgezonderde veilige ruimte.
14. Specificeer nader hoe gegarandeerd wordt dat de jeugdige die is ingesloten op elk moment contact kan hebben met een jeugdhulpverlener. Leg in het conceptbesluit Jw vast dat als een jeugdige afgezonderd is, er altijd iemand zichtbaar beschikbaar is.
15. Neem in artikel 6.2.6 van het conceptbesluit Jw op dat de jeugdige die is ingesloten contact kan hebben met geprivilegieerde contacten, waaronder de rechtsbijstandverlener en de vertrouwenspersoon.

Het beperken van contacten met buiten (art. 6.2.7 conceptbesluit Jw)

16. Neem de grenzen die het wetsvoorstel stelt aan het inperken van contact met personen buiten de gesloten instelling ook expliciet op in artikel 6.2.7 van het conceptbesluit Jw.

17. Het eventueel beperken van het gebruik van de mobiele telefoon dient individueel bepaald en gemotiveerd te worden.
18. Vervang in artikel 6.2.7 lid 4 van het conceptbesluit Jw het woord 'beluisteren' door 'meeluisteren'.

Onderzoek aan lichaam, kleding of urine van de jeugdige (artt. 6.2.8-6.2.11 conceptbesluit Jw)

19. Laat onderzoek aan lichaam en kleding alleen verrichten door opgeleide medewerkers, conform artikel 6.2.3 lid 4 van het conceptbesluit Jw met betrekking tot vastpakken en vasthouden.
20. Specificeer de term 'zo spoedig mogelijk' nadat de uitslag van het onderzoek van de urine bekend is.
21. Verleng de termijn voor het aanvragen van herhalingsonderzoek in het geval van urinecontrole naar 48 uur.
22. Neem in het geval van urinecontrole het recht op een bevestigingsonderzoek voor jeugdigen op en geef de jeugdige 48 uur de tijd om een dergelijk verzoek in te dienen.

Ontbrekende toelichtingen

23. Stel nadere regels en waarborgen met betrekking tot de beperking van deelname aan gemeenschappelijke activiteiten (art. 6.3.2.2 lid 1c wetsvoorstel), tijdelijke overplaatsing (art. 6.3.2.2 lid 1d wetsvoorstel), de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen door de vervoerder (art. 6.3.2.6 wetsvoorstel) en het ondergaan van geneeskundige behandelingen, waaronder het toedienen van medicijnen (art. 6.3.2.3 wetsvoorstel).

Klachtrecht bij vrijheidsbeperkende maatregelen

24. Informeer jeugdigen zowel schriftelijk als mondeling over hun klachtrecht.
25. Stel nadere regels met betrekking tot bemiddeling, ter uniformering van deze praktijk.
26. Neem in het conceptbesluit Jw een termijn op waarbinnen bemiddeling moet zijn afgerond.
27. Leg vast dat de jeugdige toegang heeft tot een rechtsbijstandverlener in de uitoefening van het klachtrecht.

Veiligheid binnen de gesloten jeugdhulp

28. Specificeer de term 'voldoende privacy' voor jeugdige, met betrekking tot de veilige en beschermde omgeving.

29. Neem in het veiligheidsplan op dat er aandacht is voor een veilig klimaat tussen medewerkers in een gesloten accommodatie.

De RSJ is graag bereid dit advies nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en
Jeugdbescherming

Han Moraal
Algemeen voorzitter

